

СЕКЦІЯ 11: ОБЛІКОВО-АНАЛІТИЧНЕ ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ ЕКОНОМІЧНОЇ БЕЗПЕКИ ПІДПРИЄМСТВА

Брагінець Т.О.
студенка 14 групи
Дем'янишина О.А.
к.е.н., доцент

кафедри фінансів, обліку та економічної безпеки
Уманського державного педагогічного університету імені Павла Тичини

ОБЛІКОВО-АНАЛІТИЧНЕ ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ ЕКОНОМІЧНОЇ БЕЗПЕКИ ПІДПРИЄМСТВА

Економічна безпека підприємства – відносно новий напрям розвитку економічної науки. Однак за порівняно короткий термін її існування сформовано теоретичне підґрунтя і накопичено відповідний практичний досвід. Але цього недостатньо внаслідок тих умов, в яких здійснюють господарську діяльність вітчизняні підприємства.

В умовах кризи світової й вітчизняної економік, коли підприємствам доводиться зіштовхуватися з перманентними загрозами й ризиками, які суттєво знижують поточний рівень їх економічної безпеки, проблема створення системи захисту, тобто комплексної системи економічної безпеки стала першочерговою. Потрібно визнати, що за таких обставин практично на всіх підприємствах України в ініціативному порядку було створено системи безпеки, що дозволяють їм з різним ступенем ефективності гарантувати безпеку своєї діяльності. Це пояснюється тим, що головні зусилля українських підприємств спрямовані передусім на забезпечення захисту території, виробничих й адміністративних об'єктів, засобів виробництва, сировини, готової продукції і транспортних засобів від протиправних зазіхань як з боку кримінальних угруповань, так і внаслідок злочинних дій несумлінного персоналу.

По-перше, функціонування такої системи дозволяє знизити ймовірність виникнення частини з можливих загроз, по-друге, потрібно взяти до уваги, що в сучасних умовах суттєво змінилися кількість і перелік ключових ризиків та загроз. Злочини в економічній сфері стали носити інтелектуальний характер, а їх сферами стали фінансова діяльність, політика й стратегія підприємства, механізми керування бізнесом, інформаційна сфера, право, інноваційна діяльність, техніка й технології і т. д. У злочинних схемах нерідко ключову роль

відіграють корумповані чиновники і представники закордонних фірм, а від- так існуюча система безпеки не може гарантувати надійний захист підприємств від сучасних загроз і ризиків. За таких умов для побудови й ефективного функціонування системи економічної безпеки потрібно задіяти в повному обсязі ресурси всіх структурних підрозділів підприємства, а також можливості зовнішніх організацій, у тому числі органів державної влади та управління, суб'єктів недержавної системи безпеки і т. д. [4].

Зміст обліково-аналітичного забезпечення в процесі гарантування економічної безпеки підприємства визначається низкою чинників, серед яких – галузеві особливості діяльності підприємства, організаційно-правова форма функціонування, обсяг і ступінь диверсифікації фінансово-господарської діяльності, інші об'єктивні та суб'єктивні чинники.

На сучасному етапі розвитку обліково-аналітична підсистема, будучи складовою комплексної системи економічної безпеки підприємства, повинна передбачати збір, узагальнення й обробку даних оперативного, статистично- го і бухгалтерського (фінансового й управлінського) обліку (серед них дані за податковими розрахунками), а для економічного аналізу використовувати облікову (в розрізі його видів) та поза облікову інформацію. Її суть полягає в об'єднанні облікових та аналітичних операцій в один процес – виконання оперативного мікроаналізу, забезпеченні безперервності цього процесу і використанні його результатів для формування рекомендацій щодо прийняття управлінських рішень.

З огляду на вищезгадані завдання обліково-аналітичне забезпечення повинно відповідати таким вимогам: чітко та достовірно відображати в зовнішній і внутрішній звітності всі господарські операції, що здійснюються на підприємстві; виявляти вплив окремих чинників на формування, використання та кругообіг активів і капіталу; забезпечувати внутрішній контроль за діяльністю підприємства; формувати базу вихідної інформації для складання планів розвитку підприємства; надавати користувачам інформацію про поточний стан і тенденції розвитку підприємства та зміну конкурентного середовища; сигналізувати про виявлення суттєвих змін у внутрішньому та зовнішньому середовищі, які можуть вказувати на момент виникнення чи реалізації певної загрози.

Окрім зазначеного, обліково-аналітичне забезпечення повинно об'єктивно відображати стан підприємства на будь-який момент часу з високим рівнем деталізації, а також урахувати можливі загрози з боку зовнішнього середовища. Зокрема, до прямих чинників внутрішнього середовища, які безпосередньо впливають на економічну безпеку підприємства, а відтак потребують особливої уваги та отримання про них певної й достовірної

інформації, можна віднести: стан фінансово-майнового потенціалу підприємства, фінансову стійкість, обсяги дебіторської і кредиторської заборгованості, кредито- і платоспроможність (ліквідність) підприємства, оборотність засобів праці тощо. У свою чергу, серед прямих чинників зовнішнього середовища доцільно виділити такі: постачальники, трудові ресурси, споживачі, конкуренти.

Формування інформаційних потоків у системі економічної безпеки підприємства базується на певних принципах, серед яких варто виокремити: виявлення інформаційних потреб у суб'єктів безпеки та розроблення способів найефективнішого їх задоволення; об'єктивність відображення процесів фінансово-господарської діяльності суб'єкта господарювання та зміни конкурентного середовища; єдність, оперативність та достовірність інформації, що надходить з різних джерел [3].

Основні напрями здійснення обліково-аналітичного забезпечення в системі економічної безпеки підприємства:

- діагностика фінансово-господарського стану підприємства для упередження його фінансових ризиків, неспроможності, банкрутства;
- оцінка стану та рівня економічної безпеки власного підприємства, надійності потенційних партнерів підприємства;
- оцінка стану безпеки й визначення стратегії діяльності на ринку потенційних і реальних конкурентів;
- збереження та примноження ресурсного потенціалу підприємства, раціонального й ефективного його використання;
- прийняття управлінських рішень стосовно доцільності діяльності з урахуванням виявлених загроз і небезпек;
- максимально повне інформаційне забезпечення системи економічної безпеки підприємства в цілому, її окремих функціональних підрозділів;
- сприяння гармонізації інтересів підприємства загалом (як юридичної особи) та окремих співробітників (як фізичних осіб) для мінімізації внутрішніх загроз тощо [2].

Розглядаючи механізм обліково-аналітичного забезпечення як невід'ємного компонента функціонування системи економічної безпеки суб'єктів господарської діяльності, можна визначити його функціональні складові: інформаційну, правову, методичну, технологічну.

Інформаційна складова забезпечення передбачає збирання, оброблення та накопичення інформації про чинники зовнішнього та внутрішнього середовища з метою оцінювання рівня та стану економічної безпеки власного підприємства, його потенційних партнерів і конкурентів, а також формування стратегії та тактики протидії загрозам діяльності підприємства та його сталому розвитку.

Правова складова передбачає формування організаційно-правового механізму здійснення обліково-аналітичної діяльності в системі економічної безпеки.

Технологічна складова обліково-аналітичного забезпечення включає в себе набір технологій (процедур), якими володіють аналітики з фінансово-економічної безпеки для отримання, оброблення та надання необхідної інформації безпосереднім користувачам. Це передбачає впровадження на підприємствах автоматизованих інформаційних систем, застосування яких спонукає до використання різноманітного програмного забезпечення, сучасних засобів обчислювальної техніки та зв'язку.

В основу технології оброблення та надання обліково-аналітичної інформації покладено певну методику її перетворення. При цьому під методом забезпечення обліково-аналітичною інформацією в системі економічної безпеки розуміють систематизовану сукупність дій, які необхідно здійснити, щоб вирішити певне завдання або досягнути поставленої мети. Методи, що використовуються у процесі обліково-аналітичного забезпечення системи економічної безпеки, досить різноманітні. Вони включають:

- способи здійснення оперативного обліку (первинне спостереження та документація);
- способи здійснення бухгалтерського обліку (оцінювання та калькуляція, інвентаризація, узагальнення інформації в звітності);
- способи здійснення фінансового та управлінського аналізу (порівняльний, факторний, коефіцієнтний аналіз, аналіз беззбитковості);
- спеціальні способи отримання інформації, необхідної для забезпечення економічної безпеки підприємства;
- способи забезпечення економічної безпеки на підприємстві [1].

Обліково-аналітичне забезпечення кожної складової економічної безпеки підприємства має важливе значення лише при їх одночасності і комплексності. Адже без взаємозв'язку і взаємодії ці елементи втрачають свою дію. Неможливим є прояв однієї складової без іншої. Завдяки принципу системності формується ефективно та результативно обліково-аналітичне забезпечення економічної безпеки підприємства в цілому.

Отже, використання обліково-аналітичного забезпечення в системі економічної безпеки підприємства дозволяє послабити вплив внутрішніх загроз та небезпек (наприклад, виробничих, фінансових, комерційних, кадрових) за рахунок зменшення невизначеності його внутрішнього середовища, що дає можливість поліпшити результат функціонування підприємства. Застосування механізму обліково-аналітичного забезпечення в процесі управління підприємством підвищує рівень його економічної безпеки, дозволяє оцінити

можливий негативний вплив зовнішніх та внутрішніх загроз на стан економічної безпеки підприємства, проаналізувати ефективність вжитих заходів щодо забезпечення економічної безпеки та оцінити збиток від негативних впливів на його діяльність [5].

Список використаних джерел

1. Глиницька Л. В. Механізм обліково-аналітичного забезпечення [Електронний ресурс] / Л. В. Глиницька. – Режим доступу: <http://ir.kneu.edu.ua:8080/bitstream/2010/7838/1/Gnilitskay.pdf>
2. Гнилицька Л. В. Обліково-аналітична інформація як визначальний чинник забезпечення економічної безпеки суб'єктів господарювання / Л. В. Гнилицька // Вісн. Східно-українського національного університету ім. В. Даля. — 2011. — №3 (157). — С. 36–42.
3. Обліково-аналітичне забезпечення системи економічної безпеки суб'єктів господарської діяльності // Вчені зап.: Ун-т економіки та права «Крок». — 2011. – Вип. 27. — С. 54–59.
4. Штангрет А. М. Методичні засади здійснення конкурентної розвідки в системі економічної безпеки підприємства / А. М. Штангрет // Наук. вісн. НЛТУ України. — 2013. — Вип. 23(4). — С. 302–307.
5. Штангрет А. М. Обліково-аналітичне забезпечення процесу гарантування економічної безпеки підприємства / А. М. Штангрет // Наукові записки [Української академії друкарства]. – 2013. - № 2. - С. 58 – 63.

Данилюк Наталія Вікторівна

Студентка кафедри обліку та аудиту
Східноєвропейського національного
університету імені Лесі Українки

Науковий керівник:

Сафарова Анна Таджидінівна

к.е.н., доцент кафедри обліку і аудиту
Східноєвропейського національного
університету імені Лесі Українки

СУТНІСТЬ ЕКОНОМІЧНОЇ БЕЗПЕКИ ПІДПРИЄМСТВА ТА ЇЇ ОБЛІКОВО-АНАЛІТИЧНЕ ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ

Економічна безпека підприємства — це такий стан господарюючого